

משנה ערכין פרק ה

Mishnah Arakhin, chapter 5

(1) If a person said: "I vow my weight," then he must pay his weight, in silver if [he had said in] silver, or in gold if [he had said in] gold [but if he did not state anything he may give his weight in anything, even in onions. If however, he is a very wealthy person, we estimate according to his wealth, as in the following case.] It happened with the mother of Yirmatiah, who had said: "I vow my daughter's weight:" she went up to Jerusalem and weighed her, and then paid her weight in gold. [If a person said: "I vow] the weight of my hand:" Rabbi Yehudah says: Let him fill a barrel with water and put it [his hand] in up to the elbow [thereby causing the water to overflow]. Then let him weigh the flesh, bones, and sinews of a donkey and put it into the barrel until it is filled up again [i.e., the water rises to its previous level]. Rabbi Yose said: But how is it possible to compare exactly [the weight of] one kind of flesh against another

א האומר משקלי עלי, נותן משקלו. אם כסף, כסף. אם זהב, זהב. מעשה באמה של ירמטיה שאמרה משקל בתי עלי, ועלתה לירושלים ושקלה ונתנה משקלה זהב. משקל ידי עלי, רבי יהודה אומר, ממלא חבית מים, ומכניסה עד מרפקו, ושוקל בשר חמור וגידין ועצמות ונותן לתוכה עד שתתמלא. אומר רבי יוסי, וכי היאך אפשר לכוון בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות,

רבנו עובדיה מברטנורא

א האומר משקלי עלי אם כסף כסף. אם פירש כסף, נותן משקלו כסף. ואם פירש זהב, נותן משקלו זהב. והא קא משמע לן דאם לא פירש אלא אמר סתם משקלי עלי, פטר נפשיה בכל דהו, ובלבד שיהיה דבר שכמותו רגיל להיות נשקל במקום ההוא. ואפילו זפת ואפילו בצלים ורגילים אנשי המקום למכרם במשקל, ואמר אחד מאנשי המקום ההוא משקלי עלי סתם ולא פירש, הרי זה נותן משקלו זפת או בצלים ונפטר: ומעשה באמה של ירמטיה. מפרש בגמרא דמתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, ואם אדם חשוב הוא אף על גב דלא פירש אמדינן ליה לפי כבודו, ומעשה נמי באמה של ירמטיה אשה ששמה כך שאמרה משקל בתי עלי ועלתה לירושלים ושקלה ונתנה משקלה זהב לפי שהיתה אמורה בעושר: משקל ידי עלי. היאך הוא שוקל ידו, דאם רוצה מכביד ואם רוצה מיקל: ומכניסה עד מרפקו. קוד"ו בלע"ז משום דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם, ובאותו זמן היו קורין יד לזרוע עד המרפק. וכשמכניס היד לתוך חבית מלאה מים ישפכו מן המים שבחבית כפי מקום היד שהכניס בתוכה עד המרפק, וחזרו ומכניס בחבית בשר וגידין ועצמות של חמור, שמשקל בשר חמור כמשקל בשר אדם ויהא באותו בשר גידין ועצמות כפי מה שיש ביד, שאין משקל עצמות וגידין שהו למשקל בשר. ונותן לתוכה עד שתחזור ותתמלא כמו שהיתה. דהשתא איכא נפוח כשיעור ידו. ושוקל הבשר והעצמות והגידים ההם והוא משקל ידו: היאך אפשר לכוין בשר כנגד בשר. שמה יש בבשר חמור שנותן לתוך החבית יותר גידים ועצמות ממה שיש ביד, או פחות, ונמצא שאין המשקל

kind of flesh, and one type of bones against another type of bones? Rather, one estimates what the hand is likely to weigh.

(2) [If someone said:] “I vow the worth of my hand,” they estimate his worth with his hand and [what he would be worth if he were sold] without his hand [i.e., one hand still belonging to the seller]. In this respect, vows of worth are more stringent than valuations [because a person cannot vow the valuation of the hand or any other non-vital organ]. Valuations are more stringent than vows of worth. How so? If a person said: “I vow my valuation,” and then he dies, [after the subject of the vow, in this case himself, is recognized by a priest as stated in Leviticus 27:8: “Then he shall be set before the priest,” since these are set amounts which do not require estimation of worth,] his heirs must pay it. [But if he said:] “I vow my worth,” and then he dies [before his worth had been estimated in the courts], then his heirs need not pay anything, because dead persons have no value [i.e., market value. If he said:] “I vow the valuation of my hand or of my foot,” he has said nothing, [since valuations do not take effect on limbs, but if he said:] “I vow the valuation of my head or of my liver,” he must pay his whole valuation [since his life depends on those limbs it is as if he vowed his whole body]. This is the general rule: [Whenever a person vows the valuation

אָלָא שְׁמִין אֶת הַיָּד כְּמֶה הִיא רְאוּיָה לְשָׁקוּל: בְּדָמֵי יָדִי עָלַי, שְׁמִין אוֹתוֹ, כְּמֶה הוּא שְׁוֶה בְּיָד, וְכִמְהָ הוּא שְׁוֶה בְּלֹא יָד. זֶה חֹמֶר בְּנִדְרִים מִבְּעֵרְכִין. וְחֹמֶר בְּעֵרְכִין מִבְּנִדְרִים פִּיצֵד, הָאוֹמֵר עֵרְכִי עָלַי וְמָת, יִתְנוּ הַיּוֹרְשִׁין, דְּמֵי עָלַי וְמָת, לֹא יִתְנוּ הַיּוֹרְשִׁין, שְׂאִין דְּמִים לְמָתִים. עֵרְךָ יָדִי וְעֵרְךָ רִגְלִי עָלַי, לֹא אָמַר כְּלוּם. עֵרְךָ רִאשִׁי וְעֵרְךָ כְּבִדִּי עָלַי, נוֹתֵן עֵרְךָ כְּלוּ. זֶה הַכֹּלֵל, דְּבַר שֶׁהִנְשָׂמָה תְלוּיָהּ בּוֹ,

רבנו עובדיה מברטנורא

מכוון. והלכה כר' יוסי: **ב וכמה הוא שוה בלא יד.** מפרש בגמרא שאין שמין אותו כמה יפה כשנקטעה ידו וכמה היה שוה בשתי ידיו שלימות. שמי שנקטעה ידו, כשבאים לשומו כמה היה שוה תחלה אין שמין אותו אלא בזול לפי שרואים אותו מזולזל, וזה האומר דמי ידי עלי הרי לא נקטעה ידו, לכך מפרש כמה הוא יפה כשרבו מוכר כולו ולא שייר ממנו לעצמו כלום, וכמה שוה פחות אם שייר רבו ידו אחת שלא מכרה, דהשתא אינו מזולזל, וכך הוא נותן להקדש: **זה חומר בנדריים מבערכים.** דאילו אמר בערכים ערך ידי ורגלי עלי, לא אמר כלום אלא אם כן אמר בדבר שהנשמה תלויה בו: **ערכי עלי ומת, יתנו היורשים.** דערך דבר קצוב הוא. ודוקא כשעמד בדין קודם שמת, לפי שאינו חייב בערך אלא אחר שיעמוד לפני הכהן, כדכתיב (ויקרא כז) והעמידו לפני הכהן אבל דמי עלי דאינו אלא מה שישמוהו בבית דין והרי לא בא לידי כך שהרי מת, אע"פ שעמד בדין הוא מחוסר אומדנא ולא יתנו היורשים: **נותן ערך כולו.** דערך נפשות כתיב: **זה הכלל.** לאתווי שאר אברים

of anything] on which his life depends,

he must pay his valuation in full.

(3) [If he said:] “I vow half my valuation,” he must pay half his valuation [and if his valuation was fifty *selā* he pays twenty-five, but if he said:] “The valuation of one half of me,” he pays his whole valuation. [If he said:] “Half of my worth I vow,” he must pay half his worth. [If he said] “I vow the worth of one half of me”

[since his life depends on half his

body] he must pay his whole worth. This is the general rule: [whenever a person vows half] the worth of anything on which his life depends, he pays his whole worth.

(4) If he said: “I vow the valuation of so-and-so,” and both the one who vowed and the subject of the vow died, [after the subject of his vow was recognized by a priest] then the heirs must pay it. [If he said:] “The worth of so-and-so I vow,” and the one who vowed died, the heirs must pay it. But if the subject of the vow died, the heirs need not pay anything, because dead persons have no worth.

(5) [If a person said:] “This ox shall be a burnt-offering [i.e., a sacrifice],” or: “This house shall be an offering [to the Temple treasury],” and the ox died or the house fell down [before the Temple treasurer took possession], he is free from paying [their worth. But if he said:] “I vow the worth of this ox as a burnt-offering” or: “The worth of this house as an offering,” and the ox died, or

רבנו עובדיה מברטנורא

שהנשמה תלויה בהם: **ג חצוי עלי.** הוי כערך ראשי וערך כבדי, דהוי דבר שהנשמה תלויה בו: **דמי חצוי עלי, נותן דמי כולו.** דכתיב (ויקרא כו) נדר בערכך נפשות, הקיש נדר לערך, מה ערך אמר ערך חצוי עלי נותן ערך כולו, אף נדר אמר דמי חצוי עלי נותן דמי כולו: **זה הכלל.** לאתווי כל האברים שהנשמה תלויה בהם, שאם אמר דמי חצוי אותו אבר עלי כגון שאמר דמי חצוי לבי עלי או דמי חצוי כבדי עלי, נותן דמי כולו: **ד מת הנודר והנידר, יתנו היורשים.** והוא שעמד בדין קודם שמת, כדפרישנא לעיל וסיפא אצטריכא ליה: **דמיו של פלוני עלי, מת הנודר יתנו היורשים.** דמהו דתימא אע"ג דעמד בדין הואיל ומת הנודר קודם שישומו הנידר, לא אשתעבוד נכסיה, קמשמע לן אומדנא גילוי מילתא בעלמא הוא, והואיל ונידר קיים אמדינן ליה: **ה בית זה קרבן.** לבדק הבית: **ונפל הבית.** קודם שהחזיק בו גובר: **מת השור חייב לשלם.** ולא אמרינן אין דמים למתים אלא

נותן ערך כולו: **ג חצוי ערכי עלי, נותן חצוי ערכו.** ערך חצוי עלי, נותן ערך כולו. חצוי דמי עלי, נותן חצוי דמיו. דמי חצוי עלי, נותן דמי כולו. זה הכלל, דבר שהנשמה תלויה בו, נותן ערך כולו: **ד האומר ערכו של פלוני עלי, מת הנודר והנדר, יתנו היורשין.** דמיו של פלוני עלי, מת הנודר, יתנו היורשין. מת הנדר, לא יתנו היורשין, שאין דמים למתים: **ה שור זה עולה, בית זה קרבן, יתנו השור ונפל הבית, אינו חייב לשלם.** (דמי) שור זה עלי עולה, או (דמי) בית זה עלי

the house fell down, then he is obliged to pay [their worth; the principle of the preceding Mishnah is only, that dead humans have no worth].

(6) A pledge is taken from those who owe [money due from] valuations, but not from those who owe sin-offerings or guilt-offerings [in the latter case, the person will be motivated to pay up, to

attain the atonement by offering the sacrifice, while in the former, which merely entails the redemption of a pledge, a person might negligently delay it]. A pledge must be taken from those who owe burnt-offerings or peace-offerings [these are not brought for atonement of sin], and although no atonement is obtained for him until he agrees [i.e., there is no validity to his sacrifice until he agrees], as it says: "Lirtzono — willingly," (Leviticus 1:3) he is to be coerced until he says: "I agree." We say the same regarding a writ of divorce: [in a case where the court forces him to grant a divorce] they coerce him until he says: "I agree."

רבנו עובדיה מברטנורא

באדם בלבד: **ו ממשכנין אותן**. גזבר נכנס לביתם ונוטל בעל כרחם: **חייבי חטאות ואשמות**. כיון דלכפרה אתו, לא משהי להו: **ואין ממשכנין אותן**. וחטאת נזיר, הואיל ולא לכפרה אתיא ואינה מעכבתו מלשתות יין שכיון שנורק הדם של אחד מן הקרבנות, הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים, זמנין דפשע ומשהי לה, הלכך ממשכנין אותו על חטאתו: **חייבי עולות ושלמים**. אע"ג דעולה מכפרת על עשה ועל לאו הניתיק לעשה, הואיל ולא חובה היא לא חשיב לה כפרה ואתי לשהויי, הלכך ממשכנין אותן. ויש מחייבי עולות שאין ממשכנים אותן, כגון עולת מצורע, לפי שהיא מעכבת טהרתו, לא אתי לשהוייה: **כופין אותו עד שיאמר רוצה אני**. היכא דבית דין ממשכנים אותו צריך שיאמר רוצה אני: **וכן אתה אומר בגטי נשים**. כן מי שדינו שכופין אותו לגרש ולא רצה לגרש, בית דין של ישראל מכין אותו עד שיאמר רוצה אני, ונותן הגט והוא כשר:

קרבן, מת השור ונפל הבית, חייב לשלם: **ו חייבי ערכים, ממשכנין אותן**. חייבי חטאות ואשמות, אין ממשכנין אותן. חייבי עולות ושלמים, ממשכנין אותן אף על פי שאין מתכפר לו עד שיתרצה, שנאמר (ויקרא א), לרצונו, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני. וכן אתה אומר בגטי נשים, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני: